

SARAH MOSS

ZOMERWATER

‘Scherpzinnig en indringend [...] *Zomerwater* stelt veel eigentijdse literatuur in de schaduw.’

– HILARY MANTEL

‘Spanning opbouwen in een roman is een subtiele kunst, en Moss is er een absolute meester in [...]

Zomerwater voelt als een trefzekere weerspiegeling van ons verwarde, angstige, dreigende heden.’

– *The Scotsman*

‘Moss lezen brengt die opmerking van John Barth in herinnering dat de beste literatuur tegelijk “toegankelijk en verbluffend van kwaliteit” is.’

– *The New York Times*

‘Niets ontkomt aan haar onderhuidse humor en briljante stijl.’

– Jessie Burton, auteur van

Het huis aan de Gouden Bocht

‘De natuur is een dominante kracht in deze meeslepende roman, die een onuitwisbare indruk op de lezer maakt. Dit is een van haar beste en tegelijkertijd meest toegankelijke romans, en zou Moss de bredere bekendheid moeten geven die ze verdient.’

– John Boyne in *The Irish Times*

Beste Boek van het Jaar 2020 in *The Times*,
The Guardian en *The Irish Times*

Op de langste dag van de zomer zitten twaalf mensen opgesloten in hun huisjes op een verouderd Schots vakantiepark. Door de eindeloze regen valt er weinig te doen, behalve door het raam kijken naar de burens.

Allemaal gaan ze op in hun eigen wereld, maar gaandeweg worden ze steeds alerter op de kleine gemeenschap die ze vormen. Eén huishouden in het bijzonder – een moeder en dochter met de verkeerde schoenen en zonder de juiste manieren – begint de aandacht van de rest te trekken. De spanning loopt op en iedereen kijkt toe, zich onbewust van het noodlot dat hun te wachten staat wanneer de avond eindelijk valt.

Zomerwater is een overweldigend verhaal dat zich afspeelt in de Schotse hooglanden, een verpletterende verkenning van het menselijk vermogen tot compassie én wreedheid.

www.uitgeverijorlando.nl

© Sophie Davidson

Sarah Moss is geboren in Glasgow en studeerde in Oxford. Ze doceert aan de universiteit van Warwick en schreef eerder de romans *Koude aarde* en *Doorwaakte nachten*.

Bij Uitgeverij Orlando verscheen eerder *Geestgrond*, dat werd genomineerd voor de Women's Prize for Fiction en door onder andere *The Guardian*, *The Sunday Times* en de *Times Literary Supplement* werd uitgeroepen tot een van de beste boeken van 2018.

SARAH MOSS

Zomerwater

Uit het Engels vertaald door Ine Willems

uitgeverij
ORLANDO

© 2020 Sarah Moss

Oorspronkelijke titel *Summerwater*

Oorspronkelijke uitgever Picador, an imprint of
PanMacmillan, London

© 2021 Nederlandse vertaling Uitgeverij Orlando bv,
Amsterdam en Ine Willems

Omslagontwerp Joyce Zethof

Omslagbeeld iStock/KaterinaKr

© Foto auteur Sophie Davidson

Zetwerk Pre Press Media Groep

ISBN 978 90 831043 86

NUR 302

www.uitgeverijorlando.nl

ZE HAD DOOR KUNNEN GAAN

Justine heeft geslapen zoals vroeger voor een vroege vlucht. Je wordt wakker om te kijken hoe laat het is, in het donker reik je naar je telefoon, naar de knop die je in je slaap kunt vinden. Die zegt: nog niet, je hebt nog uren, uren die je in behaaglijke vergetelheid kunt doorbrengen, nog bijna net zoveel als toen je de vorige keer keek.

Je droomt over inpakken en haast maken, en weer word je wakker: het is vast tijd, misschien ben je al te laat, maar er zijn maar twintig minuten voorbijgegaan. Weer wegzakken, weer wakker worden, zo'n korte zomernacht duurt absurd lang als er ergens diep in je oerbrein een stukje bedrading of leidingwerk, oorspronkelijk bedoeld om je te wijzen op de start van de zalmtek of de week dat de bessen rijpen, geen rust vindt. Ze kan geen wekker zetten want dan wordt Steve ook wakker, maar ergens weten haar hersens – in dat deel dat over ademhaling en hart waakt en een oor gespitst houdt voor de kinderen terwijl ze zelf slaapt – hoe laat het is, houden ze de omwenteling van de aarde en de verandering in de lucht bij.

Ze doet haar ogen open, blikt tegen de grenen schrootjeswand aan op nog geen handbreedte van haar gezicht, tegen de noesten in het hout en de blaasjes in het vernis, ruw onder je vingers als korstige huid. Deze zomer geen vliegtuig, evenmin als de volgende. Wie kan het zich nu veroorloven om op reis te gaan? Als ze het had geweten, denkt ze, als ze had geweten dat het haar met de jaren niet zou lukken om financiële armslag of zelfs maar zekerheid te krijgen, als ze de goede tijden had gezien voor wat ze waren toen ze ze meemaakte, dan had ze meer gereisd toen ze jong was, dan had ze zo'n treinticket gekocht, zo'n pas, en was ze overal heen gegaan, van het noordelijkste Noorwegen tot Sicilië, van Istanbul tot County Clare. Dan was ze er een jaar tussen-uit gegaan, twee, drie jaar, voordat ze voor Steve was gesetteld, dan had ze onderweg de kost verdiend met serveren of zo. Als ze het zelfvertrouwen had gehad, als ze had geweten hoe je een paspoort aanvraagt en een vliegticket boekt en op een vliegtuig stapt toen ze nog jong genoeg was om zich niet vast te leggen. Dan was ze naar Parijs en Wenen gegaan, en naar Venetië. Het is bijna niet meer voor te stellen dat ze ooit de terrassen van een wijngaard hoog boven een sprankelende zee zal zien, of rijpende olijven tussen zilverig blad of een zonovergoten sinaasappelboomgaard. Het doet er waarschijnlijk ook niet toe. Maar ze had graag gehad dat de kinderen talen hadden gehoord die ze niet spraken, of nog niet spraken,

dingen hadden gegeten die ze niet kenden, wegen hadden moeten oversteken waar auto's aan de verkeerde kant reden, met eigen ogen hadden gezien dat de wereld groot is en de manier van doen meestal maar gewoonte. Niet dat je in Manchester geen vreemde talen kunt horen, natuurlijk. Niet dat je er geen vreemde dingen kunt eten. Niet dat haar kinderen vreemde dingen zullen eten, niet dat ze belangstelling tonen voor vreemde talen.

Maar goed, het is zover, vijf uur 's ochtends, zoals gepland, en al dag. Tijd om eruit te gaan en gedoucht en wel terug te zijn voordat de jongens ontbijt willen. Andere mensen slapen uit op vakantie, vooral als ze de halve nacht wakker zijn gehouden door van die egoïstische eikels met herriemuziek die best weten dat ze de slaap en dus ook de volgende dag verpesten van alle kleine kinderen en hun ouders en van de oudjes en van iedereen. Justine geeft er niet zoveel om, ze gaat gewoon liggen lezen op haar tablet tot ze zo moe is dat ze zich nergens meer iets van aantrekt, en de jongens slapen er dwars doorheen net zoals ze thuis door de rookmelder heen slapen – altijd grappig – maar Steve had het er nogal van op zijn heupen gekregen, en Justine durft te wedden dat dat stel met de baby een slechte nacht achter de rug heeft, zo vlak eraan ook nog. Twee feesten al deze week, niet echt een probleem dat je hier zou verwachten, zo aan het einde van de wereld, daar kom je toch voor de rust

en de stilte – maar goed, ze schuift voorzichtig naar de rand van het bed, zonder te draaien of overeind te komen of op wat voor manier ook het dekbed in beroering te brengen en Steve bloot te stellen aan een tochtvlaag, niet dat het ooit in hem opkomt om 's nachts zijn lompe gewoel voor haar in te houden, met zijn gekuch en gekrab en zijn omgooien van de ene op de andere zij. Zelfs nu hij in het holst van de nacht moet plast hij nog niet zittend, hij maakt haar liever wakker door te pissen als een paard dan dat hij voor die ene keer als een vrouw gaat. Het is een dun wandje, zegt ze, ik krijg alles mee, dat is niet fijn. De lust vergaat je als je naar dat agressieve geklater ligt te luisteren van iemand die godverdomme best kan gaan zitten maar het verrekt omdat in zijn hoofd de mannelijkheidspolitie midden in de nacht nog toezicht houdt, glurend door de ramen of verdekt opgesteld in de wasmand. Die inderdaad groot genoeg is voor een stel wouten. Geen idee hoe ze al die kleren droog moet krijgen in dit weer, niet dat je naar Schotland gaat voor de zon maar dit is wel een beetje veel, dag in dag uit zo'n stortvloed – allemaal leuk en aardig dat er een wasmachine is maar het is minder moeite om spullen op de hand te wassen dan om ze zonder droger te drogen. De boel nat krijgen is het probleem niet. In één vloeiende beweging is ze uit bed en op de been, hoofd gebogen terwijl de donkere sluier voor haar ogen en het getuit in haar oren wegzakken en de wereld weer in focus komt.

Lage bloeddruk, ze kan nog een eeuwigheid mee. Ze weet inmiddels waar de vloer kraakt, neemt een grote stap over het versleten stuk. Als ze Steve wakker maakt krijgt ze gezanik, dan wil hij haar in bed in plaats van aan het lopen, hem afweren is niet moeilijk maar dan is de dag wel al begonnen, dan loopt de klok van wat ze zou moeten doen, als echtgenote en moeder in de vakantie, opruimen, ontbijt, leuke activiteiten voor de kids, voor gedenkwaardige momenten zorgen en zorgen dat die op de foto komen voor het geval ze toch niet zo gedenkwaardig zijn. Ze blijft aan de rand, waar de vloerbedekking nog niet versleten is. Jezus, die vloerbedekking, wat bezielde die eigenaren? Gribuspub anno 1988, serieus. Je verdenkt hem van vuiligheid al is hij schoon, net als met de bekleding in de bus.

Ze doet wat toiletpapier in de wc om het geluid te dempen, zit naar voren, trekt niet door. Wast haar handen grondig, Imperial Leather-zeep voor een nostalgisch vakantiemomentje, doet haar altijd aan vroeger denken, het leek zo chic dertig jaar geleden bij Libby thuis, waar ze ook merkkoeckjes hadden en echte Coca-Cola. Eigenlijk moet je op haar leeftijd geen zeep in je gezicht gebruiken, droogt de huid van uit en krijg je rimpels van, maar ze houdt van het strakke schone gevoel en ze heeft geen droge huid of rimpels. Ze neemt een handvol water, de smaak ervan anders dan thuis, meer zoals de geur

van buiten, van groeiende planten en vochtige aarde. Nog een handje, niet dat ze veel zal zweten met die regen, maar het is wel gemakkelijker met wat vocht in je systeem.

Ze had haar spullen de avond tevoren al klaargelegd. De onderbroek van gister kan in de was zodra ze terug is; dat moment van paniek als ze worstelt om haar sport-bh voorbij haar ellebogen te krijgen. Er komt een dag, denkt ze, er komt een dag dat een vrouw dit gehannes niet overleeft, of er op zijn minst een ontwrichte schouder aan overhoudt, en nat uittrekken straks wordt nog erger. Waarschijnlijk heeft ze het niet eens nodig, zo'n extra strakke bh, maar ze zeggen altijd van wel, hoe klein je tietten ook zijn, of er gebeuren vreselijke dingen. Speciale hardloopsokken, Steve heeft geen idee hoe duur maar ze maken echt wel verschil en het is alleen dat ene paar maar, goedkoop katoenen topje, in Bangladesh gemaakt en ongetwijfeld door kinderen die jonger zijn dan de hare maar wat doe je eraan (ja oké, niet kopen). De truc met hardlopen in de regen is zo min mogelijk kleren, je huid is waterproof, het zijn de lagen natte stof waar je een klets van krijgt, om van schrale plekken maar niet te spreken. Capri legging, ze heeft haar benen niet geschoren, waarom ook met dit weer, maar de rest van de malloten die zich in deze hoosbui buiten wagen hebben wel wat anders aan hun hoofd.

Ze werpt een blik in de spiegel. Oké, misschien had ze het mis over de rimpels. En wat dan nog?

Zachtjes doen, beide handen om de klink, even bij de deur van de kinderen de ademhaling van allebei thuisbrengen, weifelen tussen de enige sleutel meenemen – waardoor ze ingesloten zijn en bij brand via de ramen moeten ontsnappen maar de ramen zitten laag en zijn makkelijk te openen en momenteel is er geen zinnige reden tot brand – of achterlaten, wat inhoudt dat ze de deur niet op slot kan doen en er drie dierbaren diep in het bos weerloos liggen te slapen of in elk geval twee dierbaren en iemand die je op de koop toe neemt. Brand, denkt ze, ligt meer voor de hand dan een moordzuchtige maniak, je hoort wel van psychopaten die op vakantieparken rondhangen maar alleen in Amerika en het voordeel van aan het einde zitten van een vijftien kilometer lang, smal landweggetje is dat de ontsnappingskansen echt knudde zijn. Tenzij de maniak ergens stilletjes in het bos wacht tot het donker is natuurlijk, maar om deze tijd van het jaar kan hij lang wachten en de politie neemt toch wel honden mee? Of hij kan het loch overzwemmen, als hij tenminste aan een wetsuit heeft gedacht. Of zij. Vrouwen kunnen waarschijnlijk ook best seriemoordenaar zijn, was er niet eentje in Japan, al ging dat meer over levensverzekeringsfraude dan over sadisme, niet dat het veel uitmaakt voor de slachtoffers, alhoewel je met een frau-

deur waarschijnlijk vlotter het hoekje om bent dan met een sadist dus misschien ook wel. Je zou je in je wetsuit moeten hijsen voordat je aan je slachtpartij begon, niet iets wat je nog wilt doen tussen je misdaad en je ontsnapping in, erger nog dan een sportbh. Christus kijk nou die regen. Je zou bijna geen kleren meer aandoen, als ze haar zwempak had meegenomen had ze dat aangetrokken. Eén troost: zo kan het niet de hele dag doorgaan, het water daarboven is een keer op. Op de veranda gaat ze zitten om haar schoenen te strikken, haar polsband om te doen en haar muziek te kiezen. Eigenlijk zou ze hier mindful moeten lopen, luisteren naar de wind in de bomen en het klotsen van het loch en naar de vogels die achterlijk genoeg zijn om in deze zondvloed te willen vliegen maar fuck dat, ze heeft muziek nodig voor haar voeten, muziek om haar voeten neer te zetten zonder erbij na te denken. Het is nog niet eens halfzes, ziet ze, ze kan twee uur nemen als ze wil, een snelle zok meepikken, hoewel, als ze dat doet blijft ze de hele dag door eten en dan willen de kinderen ook elke keer dat ze haar zien, maar ze weet al dat ze het toch gaat doen. Ze heeft vier pinda-proteïnerepen in haar pakje maandverband in de koffer, de enige plek waar geen mens zal kijken, en ze heeft er geen moeite mee om die in de badkamer op te eten als het moet.

En weg: snelle voeten, hart en longen verrast, hard aan de slag. Koud water op nestwarme huid, waarom

deed ze dit ook weer? Het vakantiepark slaapt, gordijnen dicht, auto's parelen van de regen. Die blokhuizen, denkt ze weer, zijn een stom idee, overgevaaid uit Amerika of misschien uit Scandinavië, sowieso ergens waar het minder regent dan in Schotland, waar zag je nou ooit houtbouw in Groot-Britannië? Hier in het noorden eerder plaggen, steen als je eraan kon komen, dat rot niet. En erg Scandinavisch zien ze er ook niet uit – niet dat ze ooit daar is geweest maar ze heeft plaatjes gezien – ze zien er oubollig uit, een onaantrekkelijk hoopje verwekende houten wanden met goedkope kunststof vensters, het soort tuinschuur dat je liever nog vandaag dan morgen afbreekt. Een paar weken huren is één ding, al zijn het duidelijk de verkeerde weken wat het weer betreft, maar als je er de centen voor hebt is kopen toch een regelrechte afgang? Je hoeft maar naar het houtwerk te kijken om te zien dat het één grote afschrijfpost is, dus als je geld hebt kun je het net zo goed uitgeven aan visa en vliegtickets, en niet de beste weken van je hele jaar gaan zitten kijken hoe een loch volloopt met regen. De volgende keer dat het internet het doet moet ze echt het banksaldo checken. Steve had gelijk gehad, dat geeft ze hem na, kamperen was een vergissing geweest, erger dan thuisblijven, maar die chalets waren niet goedkoop, niet in de schoolvakantie. De jongens moeten een nieuw uniform zodra ze terug zijn, Noah had al weken voor het einde van het jaar met een hoogwater-

broek gelopen en ze moet zijn oude gymschoenen zien op te diepen voor Eddie, en moest de auto voor het einde van de maand niet APK-gekeurd? Ze kunnen er natuurlijk altijd een paar weken niet mee rijden tot de salarissen binnen zijn, hebben ze vaker gedaan, zij gewoon met de fiets en Steve met de bus, toch eigenlijk maar een luxe, de auto, misschien beter om hem te verkopen nu hij nog wat waard is. Ze springt over een plas, voelt een koude spier trekken. Ze kan alles maken op dit uur, het wasgoed jatten dat op sommige veranda's sneu aan het rek hangt – dat gaat hem niet worden, denkt ze, de lucht is te vochtig, ze moeten het binnenhalen – bij de steiger een boot pikken en de eilanden gaan verkennen, een van die stomme dikke bakken waaronder het droog genoeg zal zijn in de hens steken, maar dat doet ze niet want ze is nu aan het lopen, je stopt niet als je eenmaal begonnen bent, zelfs niet om dingen in de hens te steken die erom smeken. Ze had gedacht dat dat oude stel naast hen misschien wel op zou zijn, gisteren om deze tijd had ze hem zien zitten met zijn thee en de tuindeuren open voor de regen, ze zeggen dat oude mensen vroeg wakker zijn. Misschien is hij wakker en ligt hij in bed te lezen. Misschien liggen hij en zijn vrouw 's morgens samen wakker in bed, te kletsen, of zelfs – nou, het zou leuk zijn om te denken dat dat in het verschiet ligt. Over nog eens vijftientig jaar met Steve. Of niet. God weet wat ze hier de hele dag doen, die twee, zij doet er al tien

minuten over om met een hoop gewankel in de auto te komen, die wandelt of vaart of fietst niet meer hard en wat moet je hier anders? Steve zegt dat hij hém heeft gesproken op de terugweg van de pub, ze hebben die blokhut dertig jaar geleden splinternieuw gekocht en nu denken ze erover om hem te verkopen. Aan een aardig gezinnetje uit de buurt, zei ie, zei Steve, ze snappen er echt niks van, hè, die hele generatie niet, welk aardig gezinnetje uit de buurt denkt hij dat zo'n bedrag wel even ophoest? Maar goed die ouwe zegt dat zijn vrouw het niet meer trekt om te wandelen en ook niet alleen gelaten wil worden dus dan heeft het niet veel zin meer, je zou hier maar naar de regen zitten kijken, hè. Bezorgde me echt de rillingen, zei Steve, hij had van die trieste ogen, dikke bak voor de deur of niet.

Langs het pad naar het strand waar mensen hun boot het water in duwen, elk blad veert onder de regendruppels, glibberige grond en de truc is korte snelle passen, voeten van de grond voordat je kunt glijden, hetzelfde als met ijs, je voeten zijn ervoor om in de lucht te blijven, om af te zetten, niet om te landen. Justine eindigt never-nooit zoals de vrouw van die oude man, zij blijft hardlopen tot ze dood omvalt. Je moet niet zo klaarstaan met je oordeel, dat weet ze wel, ze zegt ook tegen de jongens: niemand kiest ervoor om dik of sloom te zijn, geen mens komt op een dag zijn bed uit met het voornemen om te eten tot ie zich niet meer kan bewegen

dus niet te hard oordelen jongens, een beetje menselijk fatsoen, maar soms zie je mensen – als jij er flink het tempo in hebt en druipt van het zweet, vooral van die oude dametjes, dik in de poeder en de lippenstift voor het waggelgangetje naar de buurtsuper aan zo'n looprek omdat ze sinds de menopauze niks zwaarders hebben getild dan een koekje – die je vuil aankijken. Ongepast, zo'n sporthemdje en rood hoofd, hoort thuis te zitten bij de kinderen. Of die gigantische vrouwen die keer in Scarborough, die als drilpuddingen breeduit over de Promenade deinden en verwaande Skinny-bitch tegen haar hadden geschreeuwd, en zij had bij zichzelf gedacht: wat had je willen doen, hè, achter me aan komen? Kom maar op schat, doe je best. Dan denk je toch vanzelf: als je nou wat meer van díttem had gedaan was je niet zo van dáttem geweest, hè?

Over de oprijlaan naar de weg, naar het einde van de weg, harde stenen in zachte modder. Om de slagboom heen die je met een elektronisch sleutelpasje moet openen alsof ze, de eigenaren van het vakantiepark, ramkrakers of busjes terroristen verwachten. Asfalt nu, beter. De naaktslakken zijn tevoorschijn gekomen, van die feloranje, en verdronken wormen in de plassen, dik en bleek als eelt. Ze rent op haar tenen behendig om de slijmerige lijven heen. Zo zou geen schepsel moeten zijn, zo weerloos, een beetje liggen wachten op scherpe snavels en snelle vleugels,

op laarzen en banden. Echte beesten gaan ervandoor als jij eropaf komt. Geen auto's, ze doet niet eens moeite om te luisteren, zet de muziek harder terwijl haar lichaam in zijn ritme komt. Daar. Voorbij de pub, naar de grote parkeerplaats onder de bomen aan het einde van de weg, leeg op een illegaal tentje na tussen de bomen bij de picknickplaats. Het staat er al dagen, je zou zeggen dat kampeerdere óf het sanitair van de camping aan het water willen óf helemaal off-grid gaan hoog in de heuvels? Toch raar, niet dan, je zo verstoppen op het randje van waar nog mensen zijn? En ze liggen, denkt ze, aan de andere kant van dat blauwe doek te slapen, gewoon op de grond. Elke psychopaat in zijn wetsuit zou hier toch beginnen, bukken voor de rits, naar binnen gluren met dat rubberhoofd. Ze ziet een schouder tegen het tentdoek drukken, de binnentent in rampzalig contact brengen met de buitentent. De sukkelaar. Tenzij hij natuurlijk de psychopaat is. Die moeten ook ergens slapen, die seriemoordenaars, in feite moeten die zich verstoppen, en waarschijnlijk op het randje van waar nog mensen zijn. O hou op, gewoon een joch dat het geld niet heeft voor de camping, dat heeft ze zelf toch ook gedaan, lang lang geleden langs de Pennine Way, wild kamperen en dan een camping op sluipen voor een warme douche? Haar voeten vinden de weg, dragen haar voorbij de start van het pad de berg op. Een dezer dagen volgt ze de route helemaal naar boven, het is goed te doen, maar

niet in de regen, ze zou geen steek zien vanaf de top en is dat niet het hele punt van een berg beklimmen, dat je neerkijkt op al degenen die hem niet beklommen hebben?

Buiten adem, niet zo snel meer. Er is een gevoel dat na de eerste tien minuten inzet, alsof je overgaat in een andere versnelling, alsof de motor gierde en nu sonoor draait, dat kan nu elk moment komen, en moet je ondertussen die eiken zien, die blauwe diepte, en die regendruppels die als kerstversiering in de dennen hangen, en haar hemd begint donker te kleuren, begint te kleven. Er hangt een geur van verkild groen, er ligt een bed van dennennaalden en dennenappels verend onder haar voeten. Over plassen springen, gemakkelijker nu, natte voeten maken straks niet meer uit, niet als ze eenmaal warm zijn, en daar heb je het, de schakeling, het hardloopelement, net of je een meer ingaat en eerst roept je lijf wat doe je nou, dit water is ijskoud, dit zijn borsten, die horen warm, maar je zet door, je zwemt, je zet af en drijft uit, en je buik en je longen zweven zoals ze deden voordat je geboren werd en het is niet koud, niet als je eenmaal gewend bent. Zo is het met hardlopen ook, na de eerste anderhalve kilometer. Je lichaam weet het precies.

*